

Minister van Justitie en Veiligheid
Minister voor Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

17e verlenging tijdelijke voorzieningen COVID-19/
toekomst inzet videoconferentie zittingen bij de rechter

Datum
2 maart 2023

Ons kenmerk
4535610

1. Aanleiding

De Tijdelijke wet COVID-19 Justitie en Veiligheid (hierna: Tijdelijke wet) is op dit moment verlengd tot 1 april 2023 voor enkele voorzieningen met betrekking tot het gebruik van videoconferentie tijdens zittingen bij de rechter, afname lichaamsweefsel bij 'coronaspugers' en bevoegdheid tot bestuursdwang van voorzitters van veiligheidregio's.¹ Voor deze voorzieningen geldt dat ze elke twee maanden verlengd moeten worden. Met het oog op tijdige publicatie van het verlengingsbesluit, betekent dit dat uiterlijk in maart een besluit moet worden genomen over de verlenging van de tijdelijke voorzieningen. Als de werking van het betreffende artikel niet wordt verlengd vervallen de genoemde voorzieningen definitief. Dit vraagt met name aandacht voor wat betreft de voorziening over het gebruik van videoconferentie in de rechtspraak. Daarbij moet overigens worden opgemerkt dat het gebruik van videoconferentie na verval van de Tijdelijke wet in ieder geval mogelijk blijft indien partijen daarmee instemmen. Een regeling voor het gebruik van videoconferentie door de burgerlijke rechter en de bestuursrechter wordt wenselijk geacht in de vorm van een nieuwe structurele wet. U heeft toegezegd om de Kamer in het eerste kwartaal van 2023 nader te informeren over de inzet van videoconferentie tijdens zittingen bij de burgerlijke rechter en de bestuursrechter. Deze nota is geagendeerd voor het stafoverleg MRb-DWJZ op 13 maart a.s.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om:

- Per 1 april 2023 de nog geldende voorzieningen uit de Tijdelijke wet nog éénmaal te verlengen tot 1 juni 2023 (in verband met de afspraak dat het vervallen van voorzieningen ruim twee maanden van te voren zal worden aangekondigd) en daarbij duidelijk aan te geven dat dit de laatste verlenging betreft;

¹ Dit betreft de voorzieningen met betrekking tot de mondelinge behandeling langs elektronische weg en het horen/verhoren per telefoon in het strafrecht (artikel 2, 2a, 27 en 28 in de Tijdelijke wet COVID-19 Justitie en Veiligheid en artikel 3.4 in de Tweede Verzamelspoedwet COVID-19), de afname van celmateriaal bij coronaspugers (artikel 33) en de mogelijkheid tot toepassing bestuursdwang door de voorzitters van een veiligheidsregio (artikel 34).

- En in de aanbiedingsbrief bij de voorhang van het verlengingsbesluit bij de TK en de EK:
 - te benadrukken dat dit de laatste verlenging betreft, maar dat het na het vervallen van de voorzieningen mogelijk blijft met instemming van partijen gebruik te maken van videoconferentie, en
 - op te nemen dat u werkt aan een structurele regeling met betrekking tot de te vervallen voorzieningen, zoals eerder al bij brief van 5 december 2022² aan de Kamers is medegedeeld. In de brief zal dit expliciet worden vermeld voor de inzet van videoconferentie tijdens zittingen bij de burgerlijke rechter en de bestuursrechter. U deelt mede de Tweede Kamer hier rond het zomerreces nader over te zullen informeren.
 - Indien u instemt met bovengenoemde voorstellen: instemmen met het voorhangen bij TK en EK van bijgaand ontwerpbesluit door middel van de aanbiedingsbrieven in bijlage.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Datum
2 maart 2023

Ons kenmerk
4535610

3. Kernpunten

- In de Tijdelijke wet is een voorziening opgenomen op basis waarvan in civiel- en bestuursrechtelijke zaken - ook als partijen daar niet expliciet mee instemmen - videoconferentie kan worden ingezet tijdens zittingen bij de rechter *'indien in verband met de uitbraak van COVID-19 het houden van een fysieke zitting niet mogelijk is'*.
- Het grootste deel van de voorzieningen uit de Tijdelijke wet is op 1 februari jl. vervallen, omdat de actuele situatie rond COVID-19 verlenging na deze datum niet langer noodzakelijk maakte. De voorzieningen betreffende videoconferentie, 'coronaspugers' en bestuursdwang zijn nog wel verlengd tot 1 april 2023. Daarbij is aangegeven dat dit wenselijk werd geacht om eerst meer zekerheid te krijgen over de situatie eind maart 2023 in verband met de toename van het aantal besmettingen in China, omdat het daarbij gaat om bevoegdheden van een zwaarder karakter.³ In de aanbiedingsbrief bij de voorhang van het verlengingsbesluit bij de TK en de EK, en het verlengingsbesluit zelf, is niet ingegaan op de voornemens vanaf 1 april 2023.
- Het is van belang dat er zo snel mogelijk duidelijkheid wordt geboden over het al dan niet (blijven) verlengen van deze voorziening, onder meer met het oog op het roosteren en plannen van zittingen. Dit betekent dat uiterlijk in maart (met het oog op tijdige publicatie van het verlengingsbesluit) een besluit moet worden genomen.
- Met inachtneming van de toezegging bij eerdere verlengingen dat voorzieningen niet rauwelijks beëindigd zullen worden, maar dat dit tenminste twee maanden van te voren zal worden aangekondigd, is het geen optie om de voorzieningen reeds per 1 april 2023 te laten vervallen. Inachtneming van deze 'opzegtermijn' noopt tot een (laatste) verlenging tot 1 juni 2023.
- Voor wat betreft de voorzieningen m.b.t. 'coronaspugers' en bestuursdwang is er geen reden om die nog langer in stand te houden na verloop van de opzeggingstermijn. Dat ligt anders met betrekking tot de inzet van videoconferentie in de rechtspraak. Daarbij speelt de vraag of ook deze voorziening kan vervallen per 1 juni of per die datum opnieuw verlengd moet worden.

² Kamerstuk I 2022/23, 35434, nr. 25

³ Bijlage bij Kamerstukken II 2022/23, 35434, nr. 26

- De Raad voor de rechtspraak pleit ervoor de tijdelijke voorziening in stand te willen laten tot de inwerkingtreding van een structurele regeling. Op 25 januari jl. heeft u hierover met de Raad gesproken en naar aanleiding van dat bestuurlijk overleg is er aanvullend schriftelijk een reactie gegeven op de punten die in het overleg aan de orde zijn geweest. Samengevat geeft de Raad aan dat het van belang is pandemisch paraat te zijn, zij het beleid hebben dat iedereen die positief getest is of COVID-gerelateerde klachten heeft thuis blijft, er geen overbruggingswetgeving is, zij verwachten dat minder gebruik van videoconferentie een grote impact heeft op tijd en capaciteit op bepaalde type zaken (WHOA, inloopkamers en Mulder-zaken) en het verval van de voorziening een remmende werking op de doorontwikkeling van het gebruik van videoconferentie heeft.
- U wordt geadviseerd toch te kiezen voor beëindiging van de voorzieningen uit de Tijdelijke wet per 1 juni. Uiteraard is het niet mogelijk te voorspellen of er een nieuwe uitbraak van COVID-19 plaats zal vinden. Feit is echter wel dat al geruime tijd het houden van een fysieke zitting niet meer onmogelijk wordt gemaakt door COVID-19 en dat het grootste deel van de voorzieningen uit de Tijdelijke wet op 1 februari jl. is vervallen omdat de actuele situatie rond COVID-19 verlenging na deze datum niet langer noodzakelijk maakte. Daarnaast heeft het OMT op 23 februari jl. een advies uitgebracht waarin staat dat Nederland zich nu in de endemische fase bevindt. Daarmee is er geen grond meer voor een verdere verlenging van de Tijdelijke wet die is ingegeven door een COVID-19-noodzaak van de maatregelen.
- Vanuit de Eerste Kamer is eerder al het principiële standpunt ingenomen dat tijdelijke maatregelen hoe dan ook horen te vervallen, ongeacht de eventuele wenselijkheid van het voortbestaan daarvan in een permanente regeling. Dat is gebleken uit het verzet tegen de verdere verlenging van de Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming van BZK, waarmee voor provinciale staten, gemeenteraden, et cetera besluitvorming langs digitale weg mogelijk werd gemaakt.
- De inzet van videoconferentie blijft ook na het verval van de tijdelijke voorzieningen in ieder geval met instemming van alle partijen mogelijk. Het instrument blijft daardoor in ontwikkeling.
- In het stafoverleg met DWJZ op 17 januari jl. is de verlenging van de voorzieningen in de Tijdelijke wet m.b.t. videoconferentie aan de orde gekomen. Daarnaast is in het stafoverleg MRb – DGRR van 23 januari jl. onder andere besproken op welke wijze er om moet worden gedaan met het op termijn vervallen van de voorzieningen in de Tijdelijke wet. Dit is tevens op 8 februari jl. besproken tijdens het bestuurlijk overleg tussen DGRR/DWJZ en de Raad. De Raad heeft daar benadrukt graag tijdig te weten waar men aan toe is in verband met roosteren en plannen van zittingen.
- In het tweede kwartaal van 2023 wordt gewerkt aan een concept wetsvoorstel voor een structurele regeling dat in internetconsultatie kan worden gebracht.
- U wordt geadviseerd de Kamers over uw besluit en de op handen zijnde permanente regeling in de aanbiedingsbrief van het ontwerpbesluit te informeren (zie ook paragraaf 2 en 4.1).
- Op basis van het voorgaande is het ontwerpbesluit opgesteld dat een week van tevoren moet worden voorhangen alvorens het vastgesteld kan worden. Dit geeft de Kamers de gelegenheid een standpunt in te nemen over de aankondiging in besluit en aanbiedingsbrieven dat u niet voornemens bent

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Datum
2 maart 2023

Ons kenmerk
4535610

opnieuw te verlengen na 1 juni. Dat stelt u in staat om rekening te kunnen houden met andere opvattingen bij de beëindiging dan wel de verlenging van de tijdelijke maatregelen per 1 juni.

- Omdat publicatie van het verlengingsbesluit uiterlijk 31 maart moet geschieden, is het noodzakelijk op korte termijn te besluiten over het voorgaande.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Datum
2 maart 2023

Ons kenmerk
4535610

4. Toelichting

4.1 Politieke context

- De laatste verlenging van de maatregelen is voor kennisgeving aangenomen door beide Kamers.
- In het Commissiedebat met betrekking tot de rechtspraak op 9 november 2022 is de tijdelijke voorziening betreffende het gebruik van videoconferentie in het civiele en het bestuursprocesrecht besproken. U heeft benadrukt dat de inzet van videoconferentie in het civiel en bestuursrecht ook zonder wettelijke regeling mogelijk is met instemming van de procespartijen en dat u in gesprek bent met de Raad voor de rechtspraak over de vormgeving van een structurele wettelijke regeling voor videoconferentie. U heeft toegezegd de Kamer in het eerste kwartaal van 2023 nader te informeren over de vormgeving van de wettelijke regeling. Tijdens het tweeminutendebat op 7 december 2022 is gevraagd hoe lang de tijdelijke voorziening betreffende het gebruik van videoconferentie in het civiele en het bestuursprocesrecht – zoals opgenomen in de Tijdelijk wet – nog zou gelden. U heeft daarop aangegeven het van belang te vinden het gebruik van videoconferentie te continueren en de voorziening te verlengen. Het gebruik van videoconferentie kan in ieder geval ook zonder het verlengen van de voorziening met instemming van beide partijen worden gecontinueerd.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Deze nota bevat geen informatie van een niet-openbaar karakter; de persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer

6. Afstemming

Deze nota is opgesteld in samenwerking met Directie Wetgeving en Juridische Zaken (DWJZ), afdeling privaatrecht, staats- en bestuursrecht en juridische zaken en wetgevingsbeleid.

7. Bijlagen:

- Ontwerpbesluit 17e verlenging
- Aanbiedingsbrief TK
- Aanbiedingsbrief EK
- Voordracht aan de Koning